

WAAROM THEATER

Aflevering 1 - Bert Luppès

[Muziek uit "Yellow" - Sam Gysel]

BERT LUPPES

De vraag van waarom theater om die te kunnen beantwoorden, in deze tijd, brengt mij wel op andere gedachten dan ik voorheen had.

[Muziek uit "Yellow" - Sam Gysel]

KAATJE DE GEEST

Dit is "Waarom Theater". De podcast van NTGent waarin mensen aan de hand van vurige betogen, liefdesverklaringen en anekdotes hun persoonlijke "daarom!" wereldkundig mogen maken. In deze aflevering hoor je Bert Luppès, die momenteel te zien is in Yellow van Luk Perceval.

[Muziek uit "Yellow" - Sam Gysel]

BERT

Toen ik op de toneelschool zat, werd er vaak gezegd: theater is de spiegel van de werkelijkheid, of zo hè. Je houdt de mensen een spiegel voor. Maar ik werd meer en meer overtuigd van het gegeven van: ja, maar je hoeft mensen geen spiegel voor te houden, want dan is het een spiegeling van een waarheid en je ziet dat in die spiegel. Nee, ik ben veel eerder geneigd tegenwoordig om die waarheid te vervormen, of die werkelijkheid te interpreteren en of dat nou politiek is, of dat nou entertainment is, dat kan allemaal, daar heb ik zelf wel mijn voorkeuren bij maar het gaat mij niet om die die spiegel. Dat gaat veel verder dan dat. Dus ik ben helemaal niet zo voorstander van: theater is de spiegel van de werkelijkheid, nee.

Je gaat naar iets kijken. Het is in een kunstlicht, of ja, dat hoeft ook niet eens. Maar je ziet dat mensen iets laten zien, dat het live is, dat het daar ontstaat en dat het dus ook een interpretatie is die je ziet, een idee, een interpretatie van de waarheid, van de werk- Niet dat het echt is en niet dat het de werkelijkheid is. Je ziet niet echt iemand sterven op toneel.

Maar ik ben wel eens bang dat dat we dat we wel bijna die... transitie, die overgang maken naar dat wat je op het toneel ziet, zo bijna of nou, echt is. Ik hou m'n hart vast daarvoor. Ik hou mijn hart vast, daarvoor. Dat je iemand echt zichzelf ziet verwonden, dat je uiteindelijk iemand echt op het toneel ziet sterven. Nee, daar hou ik mijn hart voor vast. Dan mis ik iets. Daar wil ik niet naar kijken.

[Pianomuziek uit "Yellow" - Sam Gysel]

Het theater heb ik altijd gezien als niet alleen zelf spelen, maar altijd ook... of ja als regisseur of coach of lesgever of als docent dus - theater als middel ook, niet alleen als uitvoerend kunstenaar.

Het was voor mij niet een noodzaak van: op leven en dood of zo, ik merk soms... Ik heb nou net weer de selectie gedaan bij ons in Maastricht als docent. Ja, je merkt ook zeker bij die studenten die dus al tien jaar of zo toneel doen en denken al vanaf hun achtste dat ze artiest worden of acteur worden, dat als je dan krijgt te horen van: ja, het is het niet, dat er toch een hele grote wereld voor je instort. En dat is natuurlijk verschrikkelijk voor die studenten. De andere kant denk ik altijd: Ja, als je zo'n beroep wil gaan doen: doen, vind ik prima, maar neem ook een ander plan ook tegelijkertijd mee in je hoofd. Want er is- het is heel moeilijk. Het is een hele zware opleiding, het is topsport en ja, d'r zijn soms ook best wel andere mogelijkheden om acteur te worden dan binnen een opleiding.

Dat zie je tegenwoordig ook steeds meer. Natuurlijk hè dat- dat ook hier in NTGent er steeds meer mensen op het toneel komen te staan die niet officieel acteur zijn of actrice en die geen professe ervan hebben gemaakt, op die manier, maar op een andere manier. En ja, je ziet ook dat theater, zeker hier bij Milo, niet alleen een beroep doet op het acteurschap van mensen, maar veel meer op de privéverhalen van mensen en dus de realiteit veel meer op het toneel brengen dan een verbeelding van die realiteit of een fantasievolle interpretatie van die realiteit. Dat je je gaat afvragen: wat ik nou zie op het toneel, is dat nou waar, of is dat nou niet waar? Is dat nou echt, of is dat nou niet echt? Het wordt vaak gebracht alsof het echt is en dat je daar als publiek je dan daar aan overgeeft en denkt: ja wat nu het verhaal wat verteld wordt, dat is dat persoonlijke verhaal van die persoon die op het toneel staat.

[Pianomuziek uit "Yellow" - Sam Gyse]

Wat is theater eigenlijk of wat is niet theater? Het is eigenlijk heel veel, dus het is heel rijk. Het is heel vol. Het is heel groots en er is altijd theater geweest en er is altijd behoefte aan om naar mensen te kijken die iets voor je doen. Er is altijd behoefte aan om te communiceren, en theater is een manier van communiceren.

D'r is niet één manier van theatermaken, d'r is niet één manier van acteren. D'r zijn allerlei vormen en maten van dat theater aanwezig in de maatschappij en voor elke manier is wel een publiek, want als er geen publiek is, is er ook geen theater. En ik leid mensen op binnen zo'n academie, maar in die zin geef ik ze aan de ene kant mijn ideeën en mijn smaak - dat gaat ook vaak over smaak - maar aan de andere kant kunnen ze zich daar ook tegen afzetten, want het is niet zaligmakend, er is niet één manier. Er is niet één waarheid. Ik heb wel mijn eigen smaak en mijn eigen manier en mijn eigen voorkeur ja, dat is gewoon aan jou of aan mij of aan ieder van ons om te zeggen: ja, dat vind ik interessant of dat vind ik leuk, of dat vind ik ontspannen of daar heb ik behoefte aan, dat kan ik niet voor iedereen bepalen, dat wil ik ook helemaal niet. Maar d'r zijn heel veel manieren. Dat vind ik ook het interessante aan theater. Het helpt mij als ik dingen lees of zie of hoor, en ik word op gedachten en op andere gedachten, op nieuwe gedachten gebracht. Dat maakt mij, vind ik altijd, die gedachten vind ik een rijkdom voor mezelf. Dan hoef ik het er niet mee eens te zijn, maar het feit dat ik mij ertoe kan verhouden vind ik heel fijn.

D'r is zo veel meer dan alleen maar dat stukje wat van half negen tot half elf op die bühne wordt vertoond. En ik heb het idee dat dat steeds - dat dat besef bij veel mensen steeds groter wordt, dat denk ik. Denk ik, ja. Ja, het is communiceren, het is een sociale uitwisseling. Natuurlijk is 't belangrijk wat je maakt, en d'r zijn- natuurlijk. Maar er is heel veel wat je kan maken en moet maken en wil maken.

[Pianomuziek uit "Yellow" - Sam Gyse]

We zijn dus nu bezig na de lockdown met de repetities van Yellow die we vorig jaar gestopt zijn. We hadden denk ik nog vier weken zullen repeteren vanaf maart voordat we première hadden en nu februari 2021 dus bijna een jaar later zijn we weer – hebben we een herstart gemaakt, maar het verhaal zal op een andere manier verteld worden. En we zijn dus nu bezig met een filmversie. En dat is ook weer hetzelfde gevoel wat ik ook wel herken als ik film: ik weet nooit hoe het eindresultaat zal zijn. Terwijl als ik theater maak, voel ik wel wat het eindresultaat kan opleveren. Dat weet ik nu nog helemaal niet. Dat is spannend.

Wij werken eigenlijk, bij voorstellingen van Luk ben je bijna met z'n allen tegelijkertijd om het maar letterlijk te nemen, kom je niet op of ga je niet af, je bent allemaal op de Bühne. En je bent allemaal het verhaal aan het vertellen. Het is altijd bij Luk een ensemblevoorstelling. Het is altijd met elkaar bezig om dat verhaal te vertellen wat je wil vertellen.

Toen wij weer begonnen twee weken geleden was dat geloof ik ja dan had- dan was er voor iedereen - en dat gold ook voor mij - zo'n opwindend dat we weer mochten. Ja, dat is toch heel bijzonder. Ik voel me ook... Ik vind het een groot privilege dat dat wij dat mogen doen. Daar ben ik ook wel terdege bewust van, dat als ik, zoals vandaag, een scène sta te spelen, dat ik mijn werk kan uitvoeren en ja dat vind ik toch wel heel bijzonder.

[Muziek uit "Yellow" - Sam Gyse]

De vraag van "waarom theater" om die te kunnen beantwoorden, in deze tijd, brengt mij wel op andere gedachten dan ik voorheen had. Ik heb dus een jaar... Heb ik niet kunnen repeteren, heb ik niet kunnen spelen. 't Enige wat ik gedaan heb, is lesgeven op de toneelacademie en ik heb wat filmwerk kunnen doen, maar echt spelen en repeteren aan een nieuwe voorstelling? Dat viel weg, en dat was natuurlijk op zich in eerste instantie een vrij rustige ervaring dat ik denk: jeetje, wat ik eigenlijk had voorbereid als mijn drukste periode van de afgelopen tijd is nu de rustigste periode aan het worden. En hoe voelt dat dan, om niet zo bezig te zijn met dat vak en niet zo bezig te zijn met acteren? En dat voelde eigenlijk best wel goed, dat ik dacht: ja, zo kan het ook. Maar dat duurde gewoon te lang en dus de de honger en de behoefte om te spelen en voor een publiek dingen te laten zien. Die behoefte, die werd steeds groter en groter. En ik voelde me steeds minder gelukkig omdat ik – ik ben nu al 42 jaar acteur en ik heb nog nooit een jaar zonder acteren meegemaakt. En dus - dat was op een gegeven ogenblik na een paar maanden wel heel erg, die noodzaak kwam weer terug, ja ik wou weer gaan toneelspelen. Maar niet alleen voor mezelf, dat ik dacht van: ja en ik moet geld verdienen, want ik verdiende ook dan geen geld ermee, maar ook voor de hele sector. Die lag stil.

Het moet niet te veel over de acteur als persoon gaan. Natuurlijk mist de acteur als persoon z'n werk en als je dat dan 42 jaar doet, val je ineens in een gat, maar het is meer dan alleen het persoonlijk verhaal van de acteur. Dat hoop ik. Want ik doe het niet voor mezelf.

[Pianomuziek uit "Yellow" - Sam Gyse]

Dat hoor je ook wel, of dat lees je ook wel in dat boekje, "Waarom theater?": ja theater is ook even weg van die alledaagse stress. De mensen zeggen ook wel: theater heeft ook de functies zo-

als vroeger een kerk had. Weet je wel, dat je samen komt en dat je even in een andere ruimte zit, in een andere atmosfeer zit, in een ander ritme zit, in een ander tempo zit en dat je even, ook even rustig naar iets kan kijken en misschien zelfs wel in slaap kan vallen ook, nou ja. Als je in slaap valt in het theater, ja, dat is dan jammer. Maar de andere kant misschien ook wel een goed teken. Ik viel vroeger ook altijd in slaap als mijn moeder een mooi spannend verhaal voorlas voordat ik naar bed ging omdat het een soort ontspannenheid, een soort vertrouwdheid gaf. Ja, nou ja, ik zit nou niet een pleidooi te houden voor dat mensen in slaap moeten vallen, terwijl jij daar ongelooflijk je best staat te doen op het toneel.

Ik maak me daar niet meer druk om. Nee, nee, nee, nee, misschien vroeger wel, maar nu denk ik: ja, je zal wel heel zware dag achter de rug hebben. Of ja, toch fijn dat je zo ontspannen bent, dat je dat je hier gewoon maar even in slaap kan vallen. Misschien hoor je nog wel.

[Pianomuziek uit "Yellow" - Sam Gysel]

Ik kijk uit naar het spelen, gewoon de sensatie voor een live publiek te spelen dat gegeven op het toneel te staan. Waar dan ook, maar dat je iets laat zien aan mensen, die sociale activiteit mis ik gewoon. Natuurlijk hou ik ook wel mijn hart vast of het publiek terugkomt. Dat denk ik wel hoor. Ik denk- ik ben ervan overtuigd, maar ja, we hebben ze straks - een jaar hebben we ze niet gezien en zij hebben ons niet gezien

Ja. Nou, ik hoop dat we elkaar weer zullen ontmoeten en ik hoop dat we elkaar weer in het theater ook en in de kunst ook dat.. Want het is een sociale bezigheid. En dat heb ik wel echt ervaren en ik denk ook dat het publiek dat heeft ervaren, en daar hoop ik op, dat dat op een gegeven ogenblik, ja, overeind blijft en dat mensen zeggen: oh ik heb weer zin om naar de film te gaan of naar een dansvoorstelling. We gaan naar het theater en we gaan ons mooi aankleden of we gaan twee uur naar iets zien, wat misschien wel heel bijzonder is. Nou laat maar gebeuren. Ik hoor live muziek, ik hoor live zingen.

[Muziek uit "Yellow" - Sam Gysel]

Want dat het live is, dat is natuurlijk het unieke.

[Muziek uit "Yellow" - Sam Gysel]

KAATJE

Dit was Waarom Theater. Bedankt voor het luisteren.

[Muziek uit "Yellow" - Sam Gysel]

Meer informatie over de voorstelling Yellow vind je op ntgent.be. De muziek die je hoorde, is van Sam Gysel.

Deze podcast werd voor NTGent gemaakt door mijzelf, Kaatje De Geest. Je vindt alle credits in de show notes van deze aflevering op de website whytheatre.eu.